שער מאמרי רשב"י — פרשת תצוה

בפרשת תצוה מאמר בס' הזוהר בד' קפ"ד ע"ב וז"ל בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא סטרא דקדושא כו' אמר שמואל כבר נתבאר ביאור המאמר הזה למעלה בביאור מאמר ספרא דצניעותא בד' צ"ז ע"א ומצאת שמה כי תדרשנו ועוד יתבאר בשער הרביעי שהוא שער הפסוקים בפרשת שמות. בענין דור המדבר ויהושע וכלב הענין הזה וע"ש כי תדרשנו. ופה נחזור להרחיב הביאור:

הנה שלשה נקודות רוצה לומר פתחים נמצאו בז"א שנים כנגד פניו והם פי הטיבור ופי היסוד ואחת נקודת האחור שממנו יוצא מותר פסולת המאכל אל החיצונים ואמר כי בתרין נקודין אתפרשת מלכו דשמיא הוא ז"א הנקרא שמים ותרין אילין הם כנגד הפנים אשר כולו סטרא דקדושא ואין שם אחיזת החיצונים כלל כנודע. וזמ"ש סיטרא דקדושא רוצה לומר צד הפנים הקדושים ואלו תרין נקודין חד הוא נקודה סתימא העליונה מקום הטיבור שהוא סתום בסוד נסתם הפתוח שהוא הטיבור. וגם הוא עלאה לפי שיש נקודת היסוד שהיא תתאה וגם היא פתוחה והנה נקודה העליונה הסתומה היא גן עדן הארץ שהיא סתומה מעיני הבריות בסוד מה רב טובך אשר צפנת ליריאך וגם היא עלאה בסוד מי יעלה (ע"ג) בהר ה' ונקודה תתאה היא ירושלים כי הרי היא למטה בעה"ז בארץ וגם אינה סתומה כי נגלית היא לכל העולם ונודע כי מציון מכלל יופי כו' כמפורש אצצנו בפסוק הזה כי מציון שהוא היסוד הז"א הנקרא מכלל יופי בסוד ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה הנה אלהים שהיא מלכות שהיא ירושלים הופיע וקבל הארתו משם מן היסוד של ז"א ולכן ירושלים שהיא נוקבא דז"א רחל היא מכוונת כנגד פי נקוד' היסוד דז"א הנקראת נקודה תתאה וכבר ביארנו במקומו כי החמשה גבורות יורדות אל היסוד דז"א ונכללות שם ומשם ניתני' אל הדעת של הנקבה. ואפילו השני חסדים הניתנים אליה אינה לוקחתם עד שירדו תחי' עד היסוד וכאשר חוזרות ועולות אז ניתנים אל הנקבה באופן כי כל תיקונה הוא מן היסוד וזמ"ש מציון מכלל יופי כו' והרי נתבארו שתי הנקודות שבהן אתפרשת מלכו דשמיא מצד פנים. אמנם סטרא אחרא דחורבה היא באחורים ואין לה רק נקודה אחת האמצעית החורבה והוא נקוד' האחור והרי נתבארו שלשה הנקודות האלה אבל צריכין אנו לבאר ענין אלו הנקודות כי נודע הוא שאין נזכר לשון נקודה בכל ספר הזוהר אלא לנקודת היסוד של זכר או של הנקבה כי הוא נקרא נקודה דאמצעיתא להיותו באמצע הגוף ולכן צריך שנבאר איך שלשה נקודות אלו הם כולם בחינות יסודות וגם יתבאר למה אלו השלשה נקודות היו בשלשה המקומות המיוחדים האלו:

דע כי כל העולם כולו הוא בחינת ז"א שהוא כולל אורך העולם מהלך ת"ק שנה כנודע ואמנם צד הפנים שלו הוא קדושה וצד האחורים יש בו אחיזה אל הקליפות והנה צד הפנים שלו נחלק לשתי בחינות קדושות שהם חציו העליון מן החזה ולמעלה מה שהיא מקום האורות הסתומים כנודע כי מקום זה אינו של ישוב בני אדם ולכן שם היא בחינת ג"ע הסתומה מעין הבריות והיא מדור אל הנשמות הנעלמו' אבל מחצי ז"א ולמטה ששם הוא מקום האורות המגולים ושם הוא שיעור קומת רחל שם הוא מקום ישוב הבריות. וזהו טעם למה רחל נקראת (ד"ש ע"ד) ארץ כי שם ישוב בני אדם. וזה המחצית התחתון נקרא סטרא דישובא שהיא ארץ ישראל הקדושה אלא שהוא ישוב אל בני אדם החומרים היושבים בה ולכן נקראת ישוב והנה כאשר נשער ונחלק אורך כל העולם כולו לארכו ולרחבו שהוא הז"א כנז' נמצא שאמצעי' כל הנוף הוא נקודת הטיבור וזמ"ש דאיהו קיימא באמצעיתא דכל עלמא לכל סטרין דחריבו וישובא כו' וכאשר נשער מחצית התחתון הנקרא סטרא דישובא שהוא ממקום החזה עד סיום הרגלים יהיה נקודה האמצעית בפי יסוד דז"א ממש וזו היא נקודת ירושלים כנ"ל. ואמנם בצד האחורים של ז"א אין שם רק נקודה אחת לפי ששם מקום אחיזת הקליפות ולכן למעלה באחורים שהם כנגד הנקודה העליונה דצד פנים אין כנגדה נקודה באחורים לפי שאין שם אחיזה לחיצונים כנגד נקודת ג"ע הארץ שהיא בינה שאין בה אחיזה לחיצונים כנודע. אבל כנגד נקודה התחתונה דצד פנים שהיא ירושלים יש כנגדה נקודת החרבה באחור כי שם נאחזין הקליפות לפי שהוא (ע"ד) כנגד מקום הישוב התחתון בעה"ז ולכן בצד פנים יש שתי נקודות ובאחור נקודה אחת בלבד. והרי כי נקודת החרבה מכוונת ממש כנגד נקודת הישוב אבל נקודה עלאה דצד פנים היא אמצעית לכל אלו הנקודות לפי שאנו משערין אותה באמצע כל אורך העולם שהוא ז"א כולו:

ועתה נבאר איך שלשתן הם בחינת יסודות והוא כי הנה נודע שהיסוד דאימא נגמר במקום החזה של ז"א ושם נגלה הארתו ובוקע דרך נקודת הטיבור ויוצא לחוץ ונמצא כי נקודת הטיבור היא ממש נקודת היסוד דאימא ולכן נקראת נקודה טמירא עלאה דעלמא דאתי וכבר הודעתיך כי עלמא דאתי היא התבונה הנכנסת תוך ז"א ולכן כנגדה היא ג"ע הארץ שהוא סתום כמוהו וגם שהיא נקודה אמצעיתא דכל עלמא כנז'. וזהו הטעם שאין התינוק יונק מן הטיבור אלא בהיותו סתום בסוד העיבור במעי אמו עלמא דאתי עלמא סתימא והנה נקודה תתאה היא יסוד דז"א כנז'. אלא שעדין אנו צריכים להבין כי בכל ס' הזוהר אינו קורא נקודה אלא ליסוד הנקבה.

אבל הענין הוא כי נודע שהיסוד של ז"א שהוא דכורא הוא ארוך. ואינו כשל הנקבה ובמקום שמסתיים סיום פי היסוד של ז"א מצד הפנים כנגדו ממש מכוון היסוד דרחל נוקביה כנודע כי סיום ת"ת דרחל הוא בסיום יסוד ז"א ולכן הארה היוצאת מפי יסוד דז"א היא מכוונת כנגד היסוד דרחל ממש והרי נתבאר כי גם זו הנקודה תתאה היא יסוד הנקבה רחל להיותה מכוונת כנגד פי היסוד דז"א ואמנם היסוד העליון דאימא הוא סתום לפי שהוא נעלם תוך החזה דז"א. ולכן כנגדו נקודת הטיבור סתום. וכנגדו ג"ע הארץ הסתום אבל היסוד דרחל איננו מתלבש תוך זולתה והוא נגלה ולכן כנגדו ירושלים דאתגליא אמצעיתא דכל ישובא כי כל הישוב הוא בחינת רחל כנ"ל. וירושלים נקודת אמצע הישוב. והנה אעפ"י שרחל מקומה באחורי ז"א עכ"ז איננה ח"ו נקראת חורבה אלא ישובא לפי שהיא חוזרת פנים בפנים בעת הזווג. ועוד כי גם בהיותה באחור היסוד שלה מכוון כנגד פי היסוד שלו כנז'. ועוד שבזמן שהיא עומדת באחור אין הסטרא אחרא הנקראת חרבה יונקת מנקודת האחור לפי שרחל עומדת שם ומפסקת בין נקודת האחור אליהם. ואמנם אחר שרחל חוזר' פנים בפנים אז סטרא אחרא דחורבא יונקת מההיא נקודה דאחור והרי נתבארו שתי נקודות דצד פנים שהם יסודות דנקבות. ואמנם גם בזו הנקודה דאחור נלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל כי היסוד של הנקבה הטמאה הנקראת חורבה היא מכוונת כנגד נקודת אחור דז"א והרי איך שלשה הנקודות הם בחי' יסודות של הנקבות:

ועתה נבאר מה ענין נקודת האחור שבז"א. והנה שתי ההבלים היוצאים מפי נקודת הטיבור ומפי נקודת היסוד מצד פנים כבר נתבאר אצלנו בענין דור המדבר בפרשת שמות כי אלו הם יהושע וכלב וע"ש. אבל עתה נבאר ענין נקודת האחור מה ענינה. ואמנם הוא סוד גדול וראוי (דף כ"א ע"א) להעלימו הנה ידעת כי הקליפות נקראים צואה בלי מקום כי מזונם והשפעתם מן המותר היוצא דרך נקודת האחור ולכך הושם נקודה זו באחור לפי שאינם יכולים לקבל מצד הפנים כי אינם רואים פני שכינה ולא יתיצבו הוללים לנגד עיניך והנה זה הנקב של האחור נקרא בתורה. בית פעור וזהו סוד ע"ז של (ד"ש דל"ב ע"א) פעור שעבודתה בכך לפעור עצמו על פניה כנודע כי זו היא קבלת השפע שלה והבן זה. וזהו סוד ויקבור אותו בגי מול בית פעור כי משה הוא מן היסוד דאבא שבתוך ז"א כנודע והוא נמשך עד סיום פי היסוד דז"א וכנגדו ממש היא נקודת האחור שמשם אחיזת החיצונים הנקראים פעור והארת היסוד הזה דאבא מונע את החיצונים שלא יתאחזו שם ויקטרגו על ישראל ח"ו. ודע כי כמו שכאן למטה יש אחיזה אל החיצונים בסוד פעור כך יש אחיזה אל החיצונים מכוון כנגדו ממש בקו ישר במקום העורף של ז"א וזהו סוד כי פנו אלי עורף ולא פנים והנה עורף אותיות פעור. וכבר נתבאר אצלנו כי פרעה מלך מצרים היתה אחיזתו שם ולכן פרעה אותיות הערף וגם הוא בגימטריא עורף עם הכולל גם כל אנשי מצרים נאחזים שם ומשם יניקת ממשלתם וכבר נתבאר במקומו כי שם בגרון הוא המוחין דקטנות דאלהים והיו יונקים מצד אחורי הגרון מאותם האלהים במקום הנקרא עורף ועיין בביאור ברכת אשר יצר כו' ענין פעור הנזכר פה:

שם בדקפ"ז ע"א וז"ל כתיב יהי שם ה' מבורך מאי מבורך כו' שירותא קשה וסופיה רך כו' ענין מאמר זה החולק עם פרשת תרומה בספרא דצניעותא (לעיל סוף פ' תרומה) ועיין שם היטב בשני הפירושים שנתבאר שם. עוד אבאר עתה פירוש שלישי כי הנה נודע ענין התדבקות ז"א ונוקביה אחור באחור והוצרכה הנסירה להפרידם כדי שיחזרו אח"כ פנים בפנים כמבו' באורך בתפי' ר"ה וע"ש היטב ובעת הנסירה ננסרים הדינים והגבורות אשר באחורי הזכר וניתנין אל הנקבה והנה התחלת הנסירה הוא מעילא לתתא ובתחילה ננסר הראש ואח"כ הגוף ונודע כי שם של מ"ב הוא בראש כנז' בתקונין בתקון שבעים ונמצא כי בהתחלת הנסירה ננסר ראש הזכר וניתנין אותם הדינין בראש הנקבה ולוקחת כל אותם הדינים שבראש הזכר וזמ"ש מאי מבורך שירותא מ"ב קשה וסופיה רך כי שירותא דנסירה היא בשם מ"ב שהוא בראש כנז' והנה הוא קשה אבל סופא דנסירה שהוא כאשר השלים ענין הנסירה ונשלמו בה כל הדינין שהיו בזכר אין עוד דינין בו לתת לה ולכן סופיה רך כי אז היא דומה אל הנקבה דחלש חילהא כי אין בה מעצמה רק מה שלוקחת ממנו והנה כבר נשלמו ואין עוד מה לקבל ולכן הם נייחין בסופה אבל הזכר כיון שאינו צריך אל זולתו אדרבה רישיה רך וכל מה דאזיל מתגבר והולך ואמנם מה שאמרו בספרא דצניעותא בפ' תרומה בדקע"ח ע"א היה מדבר באיכות ובמהות הדינין בעצמן כי הדינין של הנקבה נייחין ברישא לפי ששם הנה"י דדכורא שהם בחינת הדינין נעשין בה בחינת מוחין ובסופה הם תקיפין כי הנה"י שלה אינן נעשין מוחין בזולתה אבל הזכר תקיפין ברישיה (ע"ב) ונייחין בסופיה כי הם נעשין מוחין אל הנקבה כנז' אבל כאן בפ' תצוה איירי בבחינת מה שלוקחת ממנו אם הוא רב או מעט כנז':

שם וז"ל אבל דינא אחרא דלתתא שירותא קשה וכל מה דאזיל אתחלש כו'. עוד נמצא כתוב מיד ידי הרב הגדול ז"ל וז"ל תימא דלעיל בדף קע"ח ע"א קתני איפכא דדינין דנוקבא נייחין ברישא ותקיפין בסופא ויש לומר דהתם מיירי על ענין מציאות הדינין בעצמן התוכא דדהבא היוצא ממנה והכא מיירי כשהיא דנה את העולם: